

ACC. N:R M. 9757: 1-11.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Danielsson
Härad: Kinnared Adress: Jät
Socken: Jät Berättat av: Densamma
Uppteckningsår: 1945 Född år 1880 i Kalosvik

Om läkemedel för in- och utvärtes
bruk, tillagade av örter och växter.

Landskap: Småland Upptecknat av: Jenny Danielsson
 Härad: Frimmaröd Adress: gåt
 Socken: gåt Berättat av: mig
 Uppteckningsår: 1945 Född år 1886 i Trakernick

Uppteckning över läkemedel för in- och
 utvärtes bruk. Tillagade av örter och växter.

- 1 "Thyllen" (flåderbärsträdet) När thyllen blom-
 made skars blomsten av och torkades i skug-
 ga. Vid stark förkylning kokades ett starkt te
 på dessa blomster och dracks mycket varmt
 den sjuka fick då svettas ut riktigt, och så
 försvann förkylningen ur kroppen.
- 2 "Frangata" (rölleka) För i tiden höjades bleks-
 ten mycket bland unga flickor, som medel
 däremot smakades det "frangata" de stora blom-
 masarna kokades till ett starkt te både som
 färskt och torrt av det skulle den sjuka få

fliskan dricka en kaffekopp full två gånger
dagligen tills hon åter fått den normala
regleringen.

3 Medlet mot "lungrot" (Tuberkulos) enyata som
våker under enbarkar en slags moss, ekyata
mossa som våker på gamla ekar, bokyata
som också våker på gamla bokträd, samt
vinterbjörke en grön sålmynt vårt som våker
i skogarna och står grön som en björk hela
vintern, av dessa fyra sorter kokades ett te,
det skulle koka i 4 timmar i fyra kamrar
vatten, tills en kanna blev klar, det skulle
också vara många örter, av det skulle den ge-
ne dricka ett halft kvarter dagligen. När
dessa örter smackade jag på förgjett i min ung-
dom åt en kvacksalvserka som kokte lung-
rots-te, hon hette Eva Linderson och bodde i
Ullarå här i Småland

forts

4. "Slennen och slenhäasris" (blåbär och blåbärris) bladen fläckades av och torkades på dem kokades det te, som dracks av sickerjuka personer. Bären torkades och äts torra ett bra medel mot stark diarré.
5. "Töaste" (Brakat) av denna växt fläddes barken av och torkades, efter ett år kokades det te på den, användes som avföringsmedel, varav den sjuke tog endast en matsked åt gången.
6. Brännnärva, av blad och rot kokades ett te som användes när någon fick ont i halsen, det sades att det tog bort stemmet i halsen. Detta te skulle också vara bra att dricka när det troddes att någon hade vattenrot.
7. "Tikkör" (erubär) som vi vet så blir erubären tre år innan de mogna, första årsskörden fört

kallas för "kikkbär". Botemedel för barn mot kikkhostan. Färra bär fläckades och kokades i mjölk, denna medicin skulle intagas av barnet flera gånger på dygnet.

8 Malört. När någon som det för sades "Tappte mällarten" (fick dålig aptit) så var det genast till att lägga malört på en hake-stäpskatt och fylla den med vatten, det skulle stå och dra ett par dagar sedan togs det ett glas varje dag för måltiderna.

9. "Kumning" och socker, (kummin), inte som medicin utan som kryddor, kumningen brändes i en kaffebunnad, lades sedan i en mortel och stöttes tillsammans med lite socker, sedan lades detta pulver i den fina silverdosa "kryddosa" som alla fina "moror" (fruar) hade fått i festgåvan när de gifta sig.

denna dosa bjöds redan omkring i kyrkohä-
ken, och alla kvinnor som satt där tog var
sin pris i nypan och lade i marmen. De
fattiga som ingen dosa hade lade det i en
frappersstrut och bjöd omkring den.

10. Linden, både bark och blomma brukades
till botemedel, i både färskt och torkat
tillstånd brukades lindablomman mot för-
kylning och hosta, ett starkt te kokades
och dracks därav så att den sjuka fick svettas
ut riktigt det sades då att förkylningen
gick ur kroppen. Barken brukades till utver-
tes läkemedel, de alla spädaste grenarna
och knopparna på dem fladdes av från grenen
bark och knoppar kokades i vatten tills det
blev simmig, i det kokande spadet söjdes
i groft rågmjöl till en tjock gröt. Detta lades
på en baldad på kroppen som skulle gå fast

tit mognad, kulanaden mognade fort och närhen släppte, det var mycket bra.

11 Aloe. En huckväxt, av trädet "aloe" skars av ett blad, saften pressades ut den liknade en fin olja, med den saften smordes öppna sår efter den behandlingen läktes de fort.

12. Blodrotsörten, den användes till medicin på tre olika vis, på roten kokades ett starkt te som dracks mot stillande av blodig diarré. Blad och blommor kokades i vatten det var ett utmärkt mean och gäskelvat-ten. Vidare på roten kokades ett starkt te som gavs åt unga kvinnor som led av som-marfeuka "blodgång".

13 Mogna eukås, mycket bra botemedel mot kräntämning hos män, av bären byggdes eukåsöl som den sjuka drack av varje dag vilket var mycket välgörande forts.

14. Guldruina, "kåringtand" på blommor och blad kokades ett starkt tv. det gnedes på lederna hos dem som led av ledgångsreumatism, det var även bra för huvudvärk en klut blöttes av det och knöts omkring huvudet.

15. Andra medel mot huvudvärk, fint gröns klipptes smått med en sax det blöttes med vatten och ställes med en stöt lades sedan i en klut och knöts omkring huvudet. Eller så potatis rens på ett järn lades i en klut och knöts omkring huvudet. Eller stora skivor av potatis lades på tinningarna i huvudet byttes om så fort de blev varma och kallare lades på.

Eller en kopparspeng blöttes i ättika och lades på hjärnan med nyske gyllt över, att detta var gammeldas botemedel för huvudvärk

16. Bingblomman frå den kokades ett te som chvårades som omröjningsvatten vid tyg och vrickningar.

17. Slån. bälen koktes i lite vatten med socker i det var botemedel för små barn när de hade korta. Eller en stor morot emkalkades fylldes med socker och sattes vid värme eller frå en spis tills det smält det var mycket bra för små barn som hade korta.

18. När små barn hade utslag så kokades det ett te av smalt-senblad som gavs dem att dricka det skulle drina bort utslaget.

19. Sötbsmarter det var också ett bra medel att koka te av dem och dricka vid starka förkylningar.

20. Timjan kokades i mjölk och gavs åt barn som led av kikhosta.

21. "Åkerfräken" (rårumpa) denna växt smackades och koktes till ett starkt te som var mycket nyttigt vid svåra sår till tröttning och onslag.

22. Mot värk, giktvärk och reumatism.
Tallstrunt brynt och myrona av myrstaekas samt svarta vinbärsblad kokades länge i mycket vatten, som sedan blandades upp i badvattnen som den värkbrutne skulle bada i.

23. Mot blåskattan. Frön och smöle av lida klöver och andra gräsarter samlades ihop på höstlindret som sedan lades i ett natthöl därpå slogs kokhet vatten, sedan vid lagom värme såte den sjuke sig däröver, och släporna försvann den gången.

Efter Torhat björklöv lades i kålet och föfäres på samma sätt som föregående forts.

24. För huggsår och sår som skars av knivas. Det var vanligt för i tiden att bara lägga på ett löv av al eller sötbjörk eller grådelblad och sedan binda om en trasa sen fick det ligga på till såret var läkt.

25. Ögonvatten. Om gammeldas vita trärosor som växte på stora höga buskar, torkades det blommor som skulle räcka hela året, de rosbladen kokades sedan i vatten, och med det vattnet tvättades det sjuka ögat. Obs inte av röda rosor endast vita.

26. För djur. Bladen av pionblommor samlades och torkades vilket kokades och gavs åt unga knutar som led av blodjuka.

27. "Elgenatråd" (midsommarsblomma), på detta träd eller buske skalades barken av som kokades till ett starkt tv. det gavs åt hästar som led av kolik, (en magsjukdom?)

28. Närseleken. När barn fick denna sjukdom så plöskades det närseleblad av den stora närselevårten, som kokades, med det vattnet skulle barnet tvättas. Sen skars det elva närselepipor i den skulle barnet elor den juke om han rätt var vuxen blåsa nio gånger i varje pipa.

29. Så till sist kommer midsommarkvarten i den skulle ju finnas så många vätter som kunde finnas på midsomraften. Sen kvarten tråkades i Taket inne i stagan, det var sedan ett utmärkt botemedel till kalvar som led av diarré. Det kushållades med den så den räddte hela året.

Färd i September 1945
Jenny Danielsson